

BOGUSŁAW SZWEDO – TARNOBRZEG

**KS. JÓZEF CZACH (1888-1957) –
KAPŁAN DIECEZJI PRZEMYSKIEJ BOHATER WOJNY
POLSKO-BOLSZEWICKIEJ, KTÓRY PRZEŻYŁ
DWA NIEMIECKIE OBOZY KONCENTRACYJNE**

Urodził się 26 listopada 1888 r. w Świlczy jako syn Jana i Wiktorii z domu Lech¹. W 1902 roku rozpoczął naukę w Gimnazjum w Rzeszowie². W 1904 roku

BOGUSŁAW SZWEDO – dziennikarz, prezes Radia Leliwa w Tarnobrzegu. Od 35 lat zajmuje się biografistyką uczestników działań niepodległościowych w XX wieku. Wydał 16 słowników biograficznych w tym m.in.: *Zawsze w pierwszej linii. Kapłani odznaczeni Orderem Virtuti Militari 1914-1921, 1939-1945* (2004), *Na bieżni i w okopach. Sportowcy odznaczeni Orderem Wojennym Virtuti Militari 1914-1921, 1939-1945* (2011), *Powstańcy Styczniowi odznaczeni Orderem Wojennym Virtuti Militari* (2013), *Kapelani wojskowi na drogach ku niepodległości* (2019), *Wierni do końca. Kapelani wojskowi ofiary Zbrodni Katyńskiej* (2020). Jest autorem około 400 artykułów i biogramów publikowanych m.in. w *Polskim Słowniku Biograficznym*, *Encyklopedii Katolickiej*, słowniku *Kawalerowie Virtuti Militari 1792-1945*, *Harcerskim słowniku biograficznym*, *Małopolskim słowniku uczestników działań niepodległościowych 1939-1956*, *Przemyskim słowniku biograficznym* oraz wielu czasopismach. Członek Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich, Sandomierskiego Towarzystwa Naukowego i Tarnobrzeskiego Towarzystwa Historycznego. Członek Rad Programowych Fundacji im. Księdza Kardynała Adama Kozłowieckiego „Serce bez Granic” i Fundacji im. Księdza Jerzego Popiełuszko „Dobro”.

1. Wojskowe Biuro Historyczne. Akta personalne ks. Czacha, sygn. AP I.481.C.5373
2. *Sprawozdanie Dyrekcji C. K. Wyższego Gimnazjum w Rzeszowie za rok szkolny 1903*, Rzeszów 1903, s. 139; T. Ochenduszo, *Leksykon nauczycieli i wychowanków I Gimnazjum i Liceum w Rzeszowie urodzonych pomiędzy XVII wiekiem a 1945 rokiem*, Rzeszów 2010, s. 16.

przeniósł się do nowopowstałego w Rzeszowie II Gimnazjum, gdzie w 1910 roku uzyskał świadectwo dojrzałości³. W tym samym roku wstąpił do Seminarium Duchownego w Przemyślu. 5 lipca 1914 r. otrzymał święcenia kapłańskie z rąk biskupa przemyskiego Józefa Sebastiana Pelczara. 1 sierpnia 1914 r. został wikariuszem w parafii pw. Świętej Anny w Święcanach koło Jasła⁴. Po zajęciu Święcan przez wojska rosyjskie we wrześniu 1914 roku opiekował się miejscową ludnością, skutecznie broniąc ją przed krzywdzącymi rekwizycjami okupantów.

11 grudnia 1915 r. został mianowany kuratem polowym na czas wojny i powołany do służby w armii austro-węgierskiej do dziekanatu w Przemyślu⁵. Od 19 grudnia 1915 r. był kapelanem szpitala rezerwowego w Rzeszowie. 1 stycznia 1916 r. mianowano go kapelanem 40 pułku piechoty, w którego składzie uczestniczył w walkach na froncie wschodnim. Od 1 lipca 1917 r. był kapelanem Szpitala Rezerwowego w Chełmie. 1 marca 1918 r. został kapelanem obozu jeńckiego w Chełmie. Od 1 maja 1918 r. był kapelanem Szpitala Rezerwowego w Czerniowcach na Bukowinie, a od 1 października 1918 r. kapelanem Szpitala Epidemicznego w Kianpolczugu na Bukowinie, gdzie zastał go upadek Austro-Węgier. W związku z ogólnym rozprężeniem dyscypliny cały szpital pozostał na jego wyłącznej opiece. Był sanitariuszem, intendentem, prawie komendantem.

W końcu listopada 1918 roku wrócił do Przemyśla i zgłosił gotowość do wstąpienia do Wojska Polskiego. Oczekując na przydział, objął wikariat w parafii pw. Świętego Onufrego w Łące pod Rzeszowem. 12 maja 1919 r. ochotniczo wstąpił do WP⁶. Został kapelanem Szpitala Polowego nr 3 na froncie w Małopolsce Wschodniej. Od 1 września 1919 r. był kapelanem Szpitala Polowego nr 602, gdzie w ciężkich warunkach frontowych zachorował na tyfus plamisty. Mimo choroby nie zaprzestał pełnienia posług religijnych. Z braku sił, prowadzony pod ręce przez żołnierzy, grzebał poległych i zmarłych żołnierzy. Jako jedyny kapłan katolicki w Brasławiu był również duszpasterzem cywilnej parafii. Podczas odwrotu z narażeniem życia ratował utensylia kościelne. 1 lipca 1920 r. został proboszczem Grupy Operacyjnej gen. Szymańskiego. 26 sierpnia 1920 r. mianowano go proboszczem I Dywizji Jazdy. W tej dywizji był nie tylko kapelanem, lecz gdy zachodziła potrzeba, również sanitariuszem, a nawet telefonistą. 31 sierpnia 1920 r. uczestniczył w słynnej bitwie kawaleryjskiej pod Komarowem, największej bitwie kawalerii w Europie od 1813 roku. O jego bohaterstwie w czasie tej bitwy,

3. *Sprawozdanie Dyrekcyi C. K. II Gimnazjum w Rzeszowie za rok szkolny 1910*, Rzeszów 1910, s. 95.
4. Archiwum Archidiecezjalne w Przemyślu, Tabela służbowa ks. Józefa Czacha.
5. *Zmiany na stanowiskach i urzędach duchownych*, „Kronika Dyecezyi Przemyskiej”, 1915, z. 6, s. 96; S. Bemben, *Udział duchowieństwa diecezji przemyskiej ob. łac. w dziele odzyskania niepodległości przez Polskę (1914-1918)*, „Premisla Christiana”, XVII (2016/2017), s. 33.
6. *Zmiany na stanowiskach i urzędach duchownych*, „Kronika Dyecezyi Przemyskiej”, 1919, z. 5-7, s. 120.

napisał dowódca 1 Dywizji, generał Juliusz Rómmel w swojej książce *Moje walki z Budionnym* (Lwów 1930)⁷.

We wniosku o odznaczenie Krzyżem Walecznych napisano: „31. VIII w bitwie pod Wolicą Śniatycką [Komarowem przypis B.S.] ks. kapelan kapitan Czach, pozostając przez cały czas boju w pierwszej linii, mimo b. gęstego ognia k.m., osobistym przykładem dodawał żołnierzom otuchy, pocieszał ciężko rannych na placu boju. W bitwach pod Zwertowem 27. VIII i Ołyką 16. IX zawsze w pierwszych liniach walczących oddziałów, ks. kapelan Czach był przykładem duszpasterza, który nie bacząc na niebezpieczeństwa spełniał swe trudne obowiązki”⁸.

Po wojnie polsko-bolszewickiej został zweryfikowany w stopniu kapitana (ze starszeństwem z 1 czerwca 1919 roku)⁹. 1 sierpnia 1921 r. został kapelanem 6 pułku strzelców konnych stacjonującym w Żółkwi. Od 1 października 1921 r. był kapelanem Szpitala Okręgowego w Grudziądzu, a od 11 grudnia 1921 r. kapelanem Garnizonu w Chojnicach. 1 czerwca 1922 roku mianowano go kapelanem Garnizonu w Dubnie¹⁰, gdzie był również referentem kulturalno-oświatowym. Zorganizował teatr amatorski i rozpoczął starania o przebudowę budynku wojskowego na kaplicę. 1 listopada 1923 r. został kapelanem Garnizonu w Kołomyi^{11 12}. Od 1 marca 1925 r. był administratorem parafii wojskowej pw. Świętego Franciszka z Asyżu w Mołodecznie¹³, gdzie uporządkowywał miejscowy cmentarz wojskowy.

1 lutego 1928 r. został kierownikiem Rejonu Duszpasterstwa i proboszczem parafii wojskowej pw. Świętej Barbary w Modlinie¹⁴. Do kościoła garnizonowego dobudował prezbiterium i zakrystię. Zaopatrzył kościół we wszystkie sprzęty liturgiczne. Uporządkował i ogrodził cmentarz garnizonowy. Odnowił kaplicę szpitalną i kościół w Kazuniu. Założył ochronkę dla sierot po poległych żołnierzach. Uczył również religii w modlińskich szkołach.

23 października 1931 r. mianowano go proboszczem parafii wojskowej pw. Św. Kazimierza w Tarnopolu¹⁵. 1 stycznia 1935 r. otrzymał awans na stopień starszego

7. *XXV-lecie kapłaństwa kapelanów wojskowych. Ks. Józef Czach, st. kpl. W. P.*, „Rozkaz Wewnętrzny Biskupa Polowego Wojsk Polskich”, 1939, nr 10, s. 223.

8. Wojskowe Biuro Historyczne. Akta personalne ks. Czacha, sygn. AP I.481.C.5373.

9. *Lista starszeństwa oficerów zawodowych*, Warszawa 1922, s. 406.

10. *Rocznik oficerski 1923*, Warszawa 1923, s. 1422.

11. Z. A. Czernicki, *Schematyzm Kościoła Rzymsko-Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej z mapą diecezji i dodatkiem spisu polskich parafii i polskiego duchowieństwa w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej. Stan z 1 stycznia 1925 r.*, Kraków 1925, s. 282.

12. *Rocznik oficerski 1924*, Warszawa 1924, s. 1293.

13. *Catalogus ecclesiarum et cleri archidioecesis vilnensis pro Anno Domini 1926*, Vilnae 1926, s. 101.

14. *Wykaz duchowieństwa wojskowego oraz parafii, kościołów i kaplic wojskowych wyznania katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej na 1928 rok*, Warszawa 1928, s. 13; *Rocznik oficerski 1928*, Warszawa 1928, s. 1293.

15. *Rocznik oficerski 1932*, Warszawa 1932, s. 899.

kapelana (majora)¹⁶. „Bardzo dobry administrator parafii wojskowej. Wywiera dodatni wpływ na żołnierzy” – napisał w opinii służbowej z 14 grudnia 1937 r., generał brygady Michał Tokarzewski-Karaszewicz, dowódca Okręgu Korpusu nr VI we Lwowie.

We wniosku z 1939 roku o odznaczenie Złotym Krzyżem Zasługi, ks. pułkownik Czesław Wojtyniak, kanclerz Polowej Kurii Biskupiej z upoważnienia Biskupa Polowego Wojsk Polskich Józefa Gawliny napisał: „W czasie służby frontowej opiekował się żołnierzem. Obecnie jako proboszcz parafii wojskowej w Tarnopolu dba o dobro dusz żołnierskich. Troszcząc się o ich moralny stan jako też i oświatowy”. Opiniujący wniosek dowódca 12 Dywizji Piechoty, generał brygady Gustaw Paszkiewicz, napisał w uzasadnieniu: „Z tytułu długoletniej służby wojskowej i ochotniczej służby wojskowej w roku 1919 i 1920”¹⁷.

W kampanii polskiej 1939 roku był proboszczem 12 Dywizji Piechoty¹⁸, wchodzącej w skład Armii „Prusy”. W nocy z 1 na 2 września 1939 r. jego dywizja zajęła stanowiska bojowe w rejonie Kielc w ramach Południowego Zgrupowania Armii „Prusy”. Uczestniczył w walkach odwrotowych dywizji na Kielecczyźnie na osi marszu Kielce – Skarżysko – Wierzbica – Pionki – Iłża. W nocy z 8 na 9 września 1939 r. wziął udział w bitwie pod Iłżą, w której polskie oddziały zadały atakującym miasto dwom niemieckim dywizjom pancernym z XV Korpusu Lekkiego bardzo duże straty. Po rozwiązaniu dywizji w dniu 9 września 1939 r., następnego dnia dostał się do niewoli niemieckiej¹⁹.

Umieszczono go w obozie jenieckim w Görlitz. Następnie przebywał w oflagach II A w Prenzlau i VII A w Murnau²⁰. W grudniu 1939 roku został przewieziony do oflagu IX C w Rotenburgu koło Fuldy, gdzie Niemcy zgromadzili większość polskich kapelanów. Było ich 59. Zostali umieszczeni w osobnym bloku, izolowani od reszty jeńców. Było to celowe działanie Niemców. Przed świętami Bożego Narodzenia zabrali z obozów kapelanów, pozbawiając jeńców opieki duchowej.

18 kwietnia 1940 r. ks. Czach wraz z innymi kapelanami został pozbawiony statusu jeńca wojennego, co stanowiło pogwałcenie przez Niemców konwencji haskiej. Formalnie zwolniono go z oflagu i przekazano do dyspozycji gestapo w Kassel. Nie został jednak przewieziony do siedziby gestapo, lecz wywieziono go z innymi kapłanami do obozu koncentracyjnego w Buchenwaldzie. W KL Bu-

16. R. Rybka, K. Stepan, *Awanse oficerskie w Wojsku Polskim 1935-1939*, Kraków 2003, s. 311.

17. Wojskowe Biuro Historyczne. Akta personalne ks. Czacha, sygn. AP I.481.C.5373

18. W. K. Cygan, W. J. Wysocki, „Kampania polska” 1939 roku (*kampania wrześniowo-październikowa*), w: *Kapelani wrześniowi. Służba duszpasterska w Wojsku Polskim w 1939 r. Dokumenty, relacje, opracowania*, Warszawa 2001, s. 91.

19. S. Podlewski, *Wierni Bogu i Ojczyźnie. Duchowieństwo katolickie w walce o niepodległość Polski w II wojnie światowej*, Warszawa 1985, s. 260.

20. S. Zych, *Diecezja przemyska obrządku łacińskiego w latach 1939-1944/1945*, Przemyśl 2011, s. 206.

chenwald „powitał” ich sam komendant Karl Koch, który do kapłanów zwrócił się tymi słowami: „Nie jesteście już oficerami, jesteście podżegaczami wojennymi i wkrótce tutaj zdechniecie. Dla was skończyły się przywileje jenieckie”²¹. Po czym nakazał zdjąć księżom czapki. Gdy tego nie uczynili, esesmani rzucili się na nich i bijąc, siłą postrącali im oficerskie czapki. Po czym zmaltretowanych zagnano do łaźni, gdzie obcięto im włosy, zabrano mundury oficerskie i dano pasiaki obozowe.

7 lipca 1942 r. ks. Czach, w grupie 51 kapłanów został przewieziony do obozu koncentracyjnego w Dachau, gdzie otrzymał nr obozowy 31197. Polskich kapłanów przywitał zastępca komendanta słowami: „Jesteście w Dachau, stąd się nie wychodzi”. Według innej wersji: „Tu nie jest sanatorium. Stąd się wychodzi tylko kominem...”²². W obozie, który był centralnym miejscem eksterminacji duchowieństwa, w szczególności polskich kapłanów, od rana do wieczora pracował na tzw. plantagach, polach przylegających do obozu. Była to zabójcza praca. Tak jak nad wszystkimi kapłanami znęcano się nad nim fizycznie i psychicznie.

29 kwietnia 1945 r. odzyskał wolność po wyzwoleniu obozu przez wojska amerykańskie. Jednak z powodu epidemii tyfusu władze amerykańskie zarządziły kwarantannę i nikomu nie pozwalały opuszczać obozu. Ks. Czach, choć sam słaby, podjął się opieki nad chorymi i wyczerpanymi z głodu byłymi więźniami. W końcu maja i pierwszych dniach czerwca 1945 roku mieszkańców obozu przewieziono do pobliskiego Freimann, gdzie wszystkich umieszczono w dawnych koszarach SS. Ks. Józef Czach pod koniec maja lub w początkach czerwca 1945 roku wyjechał z Freimann. Był duszpasterzem Polaków w obozach w Kufstein, Bad Kohlgrub, Murnau, Altersdorf i Altenstadt, gdzie przebywali byli więźniowie obozów koncentracyjnych i jenieckich oraz wywiezieni na roboty przymusowe. Zrujnowane zdrowie leczył w niemieckich szpitalach.

8 grudnia 1950 r., na prośbę Kazimierza Kozakiewicza, prezesa Zjednoczenia Rzymsko-Katolickiego działającego w Stanach Zjednoczonych, biskup diecezji Saint Augustine, Joseph Hurley wystawił zaproszenie dla polskich księży, którzy byli w niemieckich obozach koncentracyjnych w czasie wojny. Jednym z kapłanów, który wyjechał z Niemiec do USA, był ks. Czach. Ks. Edward Hoban, biskup diecezji Cleveland w stanie Ohio, przydzielił go do polskiej parafii pw. Św. Jana Kantego w Cleveland²³. Przebywał w tej parafii jako gość, ponieważ stan jego zdrowia nie pozwalał mu na pełnienie nawet obowiązków wikariusza. Był kapłanem Stowarzyszenia Polskich Kombatantów w Stanach Zjednoczonych.

21. J. Pollack, *Jeńcy polscy w hitlerowskiej niewoli*, Warszawa 1986, s. 163.

22. Tamże, s. 164.

23. W. Dobosz, *Ś.p. ks. Józef Czach*, „Kronika Diecezji Przemyskiej”, 1957, z. 11-12, s. 353.

Zmarł 13 września 1957 r. w Cleveland. Spoczywa na cmentarzu w Chester w stanie Pensylwania.

Odznaczony Krzyżem Walecznych, Złotym Krzyżem Zasługi (1939 r., za zasługi w służbie wojskowej), Medalem za Wojnę 1918-1921, Medalem Dziesięciolecia Odzyskanej Niepodległości oraz Srebrnym i Brązowym Medalem za Długoletnią Służbę²⁴.

Bibliografia

- Wojskowe Biuro Historyczne AP I.481.C.5373.
- Archiwum Archidiecezjalne w Przemyślu, Tabela Służbowa ks. Józefa Czacha.
- Bemben S., *Udział duchowieństwa diecezji przemyskiej ob. łac. w dziele odzyskania niepodległości przez Polskę (1914-1918)*, „Premisla Christiana”, XVII (2016/2017).
- Catalogus ecclesiarum et cleri archidioecesis vilnensis pro Anno Domini 1926*, Vilnae 1926; toż na rok 1927.
- Cygan W. K., Wysocki W. J., „Kampania polska” 1939 roku (kampania wrześniowo-październikowa), w: *Kapelani wrześniowi. Służba duszpasterska w Wojsku Polskim w 1939 r. Dokumenty, relacje, opracowania*, Warszawa 2001.
- Czernicki Z. A., *Schematyzm Kościoła Rzymsko-Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej z mapą diecezji i dodatkiem spisu polskich parafii i polskiego duchowieństwa w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej. Stan z 1 stycznia 1925 r.*, Kraków 1925.
- Dobosz W., Ś.p. ks. Józef Czach, „Kronika Diecezji Przemyskiej”, 1957, z. 11-12, s. 353-354.
- Elenchus cleri dioecesis rit. lat. premislensis pro Anno Domini 1921*, Premisliae 1921; toż na lata: 1923 i 1924.
- Informator Kościoła katolickiego w Polsce 1935-1937*, Warszawa 1936.
- Kapelani wrześniowi. Służba duszpasterska w Wojsku Polskim w 1939 r. Dokumenty, relacje, opracowania*, red. Wiesław Jan Wysocki, Warszawa 2001.
- Lista starszeństwa oficerów zawodowych*, Warszawa 1922.
- Pierwsza lista oficerów rezerwowych W. P.*, Warszawa 1921.
- Ochenduszek T., *Leksykon nauczycieli i wychowanków I Gimnazjum i Liceum w Rzeszowie urodzonych pomiędzy XVII wiekiem a 1945 rokiem*, Rzeszów 2010.
- Podlewski S., *Wierni Bogu i Ojczyźnie. Duchowieństwo katolickie w walce o niepodległość Polski w II wojnie światowej*, Warszawa 1985.
- Pollack J., *Jeńcy polscy w hitlerowskiej niewoli*, Warszawa 1986.
- Rocznik oficerski, 1923*, Warszawa 1923; toż na lata: 1924, 1928, 1932.
- Rybka R., Stepan K., *Awanse oficerskie w Wojsku Polskim 1935-1939*, Kraków 2003.
- Rybka R., Stepan K., *Rocznik oficerski 1939*, Kraków 2006.

24. Wojskowe Biuro Historyczne AP I.481.C.5373

- Schematismus archidioecesis leopoliensis ritus latini* 1933, Leopoli 1933; toż na lata: 1935, 1936, 1937, 1938 i 1939.
- Schematismus universi venerabilis cleri saecularis et regularis dioecesis rit. lat. premislensis pro AD 1909*, Premisliae 1909; toż na lata: 1910, 1911, 1912, 1913, 1925, 1926, 1927, 1928, 1929, 1930, 1931, 1932, 1933, 1934, 1935 i 1937.
- Schematyzm diecezji przemyskiej ob. łac. na rok 1938*, Przemyśl 1938
- Sprawozdanie Dyrekcyi C. K. Wyższego Gimnazjum w Rzeszowie za rok szkolny 1903*, Rzeszów 1903; toż za rok 1904.
- Sprawozdanie Dyrekcyi C. K. II Gimnazjum w Rzeszowie za rok szkolny 1905*, Rzeszów 1905; toż za lata: 1907, 1908, 1909 i 1910.
- Waszkiewicz Z., *Duszpasterstwo w siłach zbrojnych Drugiej Rzeczypospolitej (1918-1939)*, Toruń 2000.
- Wykaz duchowieństwa wojskowego oraz parafij, kościołów i kaplic wojskowych wyznania katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej na 1928 rok*, Warszawa 1928; toż na lata: 1929, 1930, 1931 i 1932.
- Zych S., *Diecezja przemyska obrządku łacińskiego w latach 1939-1944/1945*, Przemyśl 2011.
- Zmiany na stanowiskach i urzędach duchownych*, „Kronika Dyecezyi Przemyskiej”, 1915, z. 6; toż, 1919, z. 5-7.
- XXV-lecie kapłaństwa kapelanów wojskowych. Ks. Józef Czach, st. kpl. W. P.*, „Rozkaz Wewnętrzny Biskupa Polowego Wojsk Polskich”, 1939, nr 10, s. 222-224.

Streszczenie

Przedmiotem artykułu jest przedstawienie postaci księdza Józefa Czacha, kapłana diecezji przemyskiej. W 1915 roku został powołany do służby w armii austro-węgierskiej. Był kapelanem w szpitalach polowych, a także w 40 pułku piechoty walczącym na froncie wschodnim. W 1919 roku ochotniczo wstąpił do Wojska Polskiego. Był kapelanem w szpitalu polowym oraz proboszczem 1 Dywizji Jazdy. Za bohaterstwo w wojnie polsko-bolszewickiej został odznaczony Krzyżem Walecznych, jako jeden z niewielu kapelanów tej wojny. W latach 1921-1939 pełnił posługę kapelańską w garnizonach Wojska Polskiego w Grudziądzu, Chojnicach, Dubnie, Kołomyi, Mołodecznie, Modlinie i Tarnopolu. W kampanii polskiej 1939 roku był proboszczem 12 Dywizji Piechoty wchodzącej w skład Armii „Prusy”. Po rozbiciu tej jednostki dostał się do niewoli niemieckiej. Przebywał w oflagach w Prenzlau, Murnau i Rotenburgu. W 1940 roku po pogwałceniu przez Niemców konwencji haskiej został umieszczony w obozie koncentracyjnym w Buchenwald. W 1942 roku przewieziono go do KL Dachau. W 1945 roku odzyskał wolność.

Był duszpasterzem Polaków w Niemczech, a od 1950 roku duszpasterzem polonijnym w USA.

Słowa kluczowe: kapłan katolicki, diecezja przemyska, kapelan wojskowy, więzień niemieckich obozów koncentracyjnych w Buchenwald i Dachau, duszpasterz polonijny w USA.

REV. JOZEF CZACH (1888-1957) - PRIEST OF THE PRZEMYŚL DIOCESE HERO OF THE POLISH-BOLSHEVIK WAR, WHO SURVIVED TWO GERMAN CONCENTRATION CAMPS

Summary

The subject of this article is to present the figure of Reverend Jozef Czach, a priest of the of Przemyśl diocese. In 1915 he was called to serve in the Austro-Hungarian army. He was chaplain in field hospitals, as well as the 40th infantry regiment fighting on the eastern front. In 1919, he volunteered to join the Polish Army. He was a chaplain at a field hospital and pastor of the 1st Cavalry Division. For his heroism in the Polish-Bolshevik war, he was awarded the Cross of Valor, as one of the few chaplains of that war. In 1921-1939, he served as a chaplain in the garrisons of the Polish Army in Grudziądz, Chojnice, Dubno, Kolomyja, Molodeczno, Modlin and Tarnopol. During the Polish 1939 campaign, he was the parish priest of the 12th Infantry Division, part of the Army of 'Prussia'. After this unit was defeated, he was taken prisoner by the Germans. He spent time in oflags in Prenzlau, Murnau and Rotenburg. In 1940, in violation by the Germans of the Hague Convention, he was placed in the Buchenwald concentration camp. In 1942 he was transported to Dachau concentration camp. In 1945 he regained his freedom. He was a pastor of Poles in Germany, and from 1950 he was a Polish pastor in the USA.

Keywords: diocese of Przemyśl, military chaplains, prisoners of German camps, concentration camps in Buchenwald and Dachau, Polish-American pastors in the USA.

